

УДК

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2021.2.5>

С. М. ПОДОЛЮК

*кандидат філологічних наук, викладач кафедри філології,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»,
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: ptaha1920@meta.ua
<https://orcid.org/0000-0002-7068-9195>*

О. О. СТРЕЛЬБИЦЬКА

*кандидат філологічних наук, викладач кафедри філології,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: ostrelbitsjka@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0003-1989-8829>*

НЕТВОРКІНГ І МАСТЕРМАЙНД ДЛЯ ПЕДАГОГІВ: У КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

У статті досліджуються нові шляхи й технології розвитку комунікативної компетентності педагогів у контексті вивчення української мови (за професійним спрямуванням). Увага акцентується на застосуванні ідей нетворкінгу й мастермайнду в професійній діяльності вчителя. З'ясовується суть поняття «нетворкінг», наголошується на його можливостях, які сприяють розвитку професійної сфери: формування нових знайомств, підтримання тривалих зв'язків з метою обміну інформацією, досвідом, генерування спільних ідей. Увага акцентується на ключових аспектах нетворкінгу: зацікавленість людьми; вміння бачити добре в них; бути людяним, наполегливим, робити перший крок. Зауважується, що ідеї нетворкінгу не толерують статусне спілкування, властиве українцям почасти. У статті пропонуються форми застосування нетворкінгу в роботі педагога: звернутися до співрозмовника за консультацією; запросити на заняття чи урок у якості лектора, експерта чи гостя; домовитися про співпрацю (створення спільного проекту, статті); запропонувати обмін досвідом, ідеями. Зауважується, що нетворкінг може допомогти й у практиці роботи з батьками учнів чи вихованців.

Окремо розглядається технологія мастермайнду й шляхи її застосування в педагогічній роботі. Зауважується, що ефективність роботи мастермайнду залежить від дотримання форми проведення, яка забезпечує можливість висловитися кожному учаснику невеликої групи (7-9 осіб). У педагогічній роботі техніку можна застосовувати у роботі з колегами, батьками (для розв'язання складних педагогічних завдань) та дітьми, які потребують додаткової уваги. До участі в мастермайнді можуть бути залучені й гості: експерти, ментори, наставники. Розгляд нових технологій взаємодії з колективом під час вивчення української мови за професійним спрямуванням дозволяє розширити розуміння майбутніми фахівцями можливостей професійної комунікації педагога, підвищити її ефективність.

Ключові слова: нетворкінг, мастермайнд, комунікативна компетентність, спілкування, співпраця, взаємодія.

Вступ. Професія педагога нині мотивує думати й діяти масштабно, адаптуватися до нових умов, розв'язувати нестандартні завдання, формувати високий рівень самоорганізації й самоосвіти, розвивати емоційний інтелект, постійно навчатися та взаємодіяти з оточенням, дотримуватись гуманістичних цінностей. Відтак, ми живемо у час формування нового типу фахівця, який несе великий обсяг відповідальності за організацію процесу навчання, результат своєї діяльності й при цьому перебуває у постійному пошуку й саморозвитку.

Постановка проблеми. Однією з ефективних інноваційних ідей, яка може сприяти досягненню професійного успіху педагога, є нетворкінг. У Кембриджському словнику поняття «нетворкінг» (від *net* – мережа і *work* – працювати), тлумачиться як «зустріч з людьми, яких корисно знати, особливо у вашій роботі». Рідною мовою це поняття можна окреслити як мистецтво комунікації, процес налагоджування нових зв'язків для подальшої співпраці та розв'язання складних професійних завдань. В освітньому середовищі це досить нове явище, яке потребує

наукового обґрунтування, завдяки чому може мати перспективи у професійній діяльності педагога, що зобов'язує до численних щоденних контактів. Робота в онлайн форматі тільки посилила цей ефект, оскільки вчителі й викладачі здобули доступ до величезної кількості інформаційних ресурсів: вебінарів, семінарів, конференцій, у тому числі міжнародного формату, а це – поява нових знайомств, ідей, пошук спільного досвіду у розв'язанні професійних завдань. Окрім того, віртуальні умови роботи загострили відчуття браку індивідуального спілкування, посилилася потреба особливої уваги до думки кожного учасника комунікації, підтримки у розв'язанні складних ситуацій. Реалізацію саме таких завдань передбачають ідеї мастермайнду, а відтак, їх застосування буде ефективним у професійній педагогічній діяльності.

Наукові розвідки про впровадження ідей нетворкінгу та мастермайнду в роботу педагога досі відсутні, що підкреслює актуальність нашої теми.

Мета статті: розкрити основні аспекти понять «нетворкінг» та «мастермайнд» й визначити можливі шляхи їх застосування у професійній діяльності педагога.

Аналіз попередніх досліджень. Більшість досліджень, присвячених нетворкінгу й мастермайнду, належать закордонним фахівцям, які переконливо доводять, що успіх у різноманітних сферах діяльності, від ділового середовища до науки, бізнесу та юриспуденції, значною мірою залежить від уміння налаштовувати контакти, розвивати їх впродовж років та бути підтримкою близьким людям, уміти працювати в команді й проявляти емпатію, підтримку у розв'язанні складних професійних завдань. З цього боку цінні дослідження таких авторів: Гіла Петерсила, Кейта Феррацці, Девори Зак, Олексія Бабушкіна та багатьох інших.

Зокрема, Кейт Феррацці, власник однієї з найширших мережі контактів в світі, у своїй книзі «Ніколи не йште наодинці та інші правила нетворкінгу» навчає встановлювати правдиві й глибокі людські контакти, завдяки яким можна знайти свою роботу, покращити стосунки в колективі, здобути наставників і друзів, які завжди готові підтримати й допомогти втілити в життя наші плани [Феррацці]. Девора Зак у «Нетворкінгу для інтровертів» розповідає про

його завдання й принципи, дає дієві поради: як стати успішним у створенні міцної мережі контактів; що робити з новими знайомствами, щоб їх не розгубити, та багато інших. Разом з тим більшу увагу своїх порад авторка адресує інтровертам, переконливо доводячи, що вони мають свої сильні сторони у спілкуванні: уміння слухати, бути зосередженими та ін. [Зак]. У книзі «Ефективний нетворкінг» Олексія Бабушкіна йдеться про ключові принципи нетворкінгу, а також окремо розкривається тема жіночого нетворкінгу [Бабушкін]. Особливої уваги заслуговує праця Росса Маккаммона «У них так заведено», в якій розповідається про нетворкінг й тонкощі побудови взаємовідносин у професійній сфері: проведення співбесід, розмови з колегами, спілкування з керівником [Росс Маккаммон]. А ще – про стиль, етикет, правила комунікації при безпосередньому контакті й засобами електронної пошти. До слова, нетворкінг у соціальних мережах може стати окремою темою професійної розмови. Однак у контексті наукового пошуку нас цікавить саме особистий (персональний) нетворкінг, в основу якого покладені загальнолюдські цінності та професійні якості особистості. Як бачимо, усі навички, які можна досягти, опанувавши ідеї нетворкінгу, надзвичайно актуальні для роботи педагога й сприятимуть його конкурентоспроможності, здатності до самовдосконалення, ефективності.

Результати та дискусії. В основі нетворкінгу лежить відома так звана «теорія шести рукоштованих», яку у 1969 р. шляхом експерименту довели американські психологи Стенлі Мілгрем та Джеффері Треверс. Згідно з нею кожен з нас опосередковано знайомий з іншим жителем нашої планети через короткий ланцюжок спільних знайомих. І складається він приблизно з шести осіб. Тож між новою цікавою людиною, з якою може зустрітися кожен, є лише п'ять осіб. А тому спілкування, розширення контактів збільшує таку ймовірність. Окрім того, кожна особистість представляє собою щось середнє від людей з найближчого оточення (йдеться про їх цінності, можливості, спосіб реалізації власних намірів). Тому-то, розширюючи коло своїх контактів, знайомств, вдосконалюючи уміння комунікації, ми покращуємо особисті, соціальні, а відтак, і професійні якості.

Спробуємо окреслити основні аспекти, які розкривають механізм дії нетворкінгу. У своїй книзі «Новий код нетворкінгу» Гіл Петерсил, міжнародний експерт з нетворкінгу, визначає ключові навички, які є базовими для цієї практики [Петерсил]. Перша – *зацікавленість або цікавість*, що допомагає бути відкритим у спілкуванні. У кожної людини можна повчитися чомусь цікавому. І варто лише поставити собі запитання: «*Чи готовий я зараз бути відкритим до кожної людини, чи можу я виявити однакову зацікавленість, рівень своєї поваги для кожного, незалежно від його соціального статусу й зовнішніх ознак?*». Для прикладу, під час знайомства можна запитати свого співрозмовника, чому він обрав цю професію або поцікавитися, хто зі спікерів конференції сподобався йому найбільше? Важливо запитувати не формальні речі («*Як справи?*»), а те, що мотивує людину відкриватися, ділитися своїми справжніми переживаннями. До речі, не менш важливо практикувати вміння звертатися до людей, з якими щойно зустрілися чи познайомилися, на ім'я, незалежно від віку й соціального статусу (немає значення, чи це учень, колега, чи офіціант у кафе). Друга навичка – *вміння бачити добре в людях*. Гіл Петерсил закликає простежити, чи подобаються нам люди загалом і як ми це зауважуємо. Цю навичку можна тренувати. Для прикладу, знайти щось хороше в кожній людині: те, що захоплює (манера говорити, стиль, впевненість тощо). Можна вчитися робити людям компліменти подумки. Уміння бачити позитивні сторони – одна з рис успішної особистості, яка допомагає встановити взаємозв'язок і підтримувати його. Ще одна навичка – *наполегливість*, вміння зробити наступний крок або декілька кроків на шляху до розв'язання складного професійного завдання, що значно підвищує ефективність професійної діяльності. Часто це допомагає успішно пройти співбесіду, здобути роботу, досягти порозуміння з батьками учнів чи колегами. Варто зауважити, що в нетворкінгу немає розрізнення особливостей спілкування за статусом (статусний менталітет), коли з егоцентричних міркувань окремі люди прагнуть знайомств і комунікації з людьми визначеного кола, що, на жаль, характерно для країн пострадянського простору. Адже в нетворкінгу працює пере-

конання, що якщо ми прагнемо познайомитися з людьми, то маємо принести їм цінність, а не тому, що хочемо щось отримати від них. Тому необхідно бути приязними з усіма, спілкуватися з повагою, незалежно від соціального статусу людини: чи то з керівником, директором підприємства, двірником чи спеціалістом. Інколи такі вміння варто тренувати деякий час, постійно практикуючи повагу до усіх, з ким ми вступаємо в комунікацію. З часом виробиться така звичка й комунікативні зв'язки почнуть формуватися в новий спосіб. Загалом фахівці з нетворкінгу зауважують, що людина – магніт, а тому вона завжди знаходиться в центрі свого оточення й може спілкуватися з усіма, хто її зацікавлює. Варто зробити перший крок і підтримувати спілкування, висловлюючи свою повагу й невідомий інтерес. Відтак, нетворкінг починається з мислення. А тому очевидно, що теорія нетворкінгу має інтегрований характер, оскільки поєднує знання з комунікативістики, філософії, психології, культурології та інших наук.

З приємністю можна зауважити, що освітній нетворкінг як форма роботи педагогів подекуди уже практикується окремими освітніми установами, для прикладу, з метою вивчення нових освітніх програм, генерації спільних ідей та їх реалізації. Практикувати нетворкінг можна й у щоденній роботі: звернутися до колеги за консультацією; запросити успішного фахівця на заняття чи урок у якості експерта чи гостя; домовитися про співпрацю (створення спільного проекту, статті); запропонувати обмін досвідом чи ідеями. Нетворкінг може допомогти й у практиці роботи з батьками учнів чи вихованців, які завжди будуть раді співпраці з педагогом, якщо вона будується на взаємному інтересі. Важливо мати бажання поділитися цінним, а не зосереджувати увагу на особистому зиску. А тому секрет успіху нетворкінгу у взаємності.

Окремої уваги заслуговує техніка мастермайнду та можливості її застосування у педагогічній діяльності. В Кембриджському словнику дієслово *Mastermind* означає «спланувати й делегувати складну діяльність». У сучасному світі бізнесу й професійних комунікацій ідеї мастермайнду застосовуються дуже активно. Гіл Пітерсил, сучасний дослідник, ментор, бізнес тренер, автор численних семінарів, веб-

нарів з мастермайнду, зауважує, що ці ідеї відомі людству вже тисячу років щонайменше [Г. Питерсил]. Варто пригадати, що в історії існування древніх культур можна знайти приклади, коли вирішення важливих проблем відбувалося під час зустрічі невеликої групи людей, що розміщувалися по колу й неквапливо висловлювали свою думку. Нині трансформованим видом такої практики можна вважати роботу круглого столу, але лише певною мірою, оскільки модератор зустрічі, що виконує роль ключової фігури, перебирає на себе більшу частину уваги. Техніка мастермайнду глибше відбиває зміст первісної комунікації: вона передбачає невелике число учасників (7-9 осіб), які сидять за одним столом, разом визначають час, впродовж якого уся їх увага буде зосереджуватися на обговоренні спільних проблем та їх подоланні. Найбільш ефективною вважається робота від 60 до 80 хв., причому учасники мастермайнду мають тимчасово припинити будь-які соціальні контакти. Загальну кількість часу розподіляють на кількість учасників, щоб кожна людина могла висловити те, що її турбує. Після того виділяється час, щоб кожному учаснику група могла поставити кілька коротких запитань і отримати короткі відповіді, щоб з'ясувати, чи дійсно ця проблема актуальна й наскільки. Зміст такого алгоритму дій дуже глибокий: коли люди, їх енергії об'єднуються, народжується колективний геній, а відтак, для розв'язання проблеми застосовується колективна свідомість, йдеться про об'єднання не лише інтелектів, а й інтуїції.

Сила цієї техніки для окремої людини полягає в тому, що в такій короткій розмові їй можуть дати інструмент, ідею, потрібну книгу, можливо, зв'язки чи досвід, який допоможе їй вийти зі скрутною ситуації. Відтак, мастер-

майнд – це взаємна підтримка; можливість подивитися на проблему з іншої точок зору; ресурси, які можуть запропонувати співрозмовники, у тому числі нетворкінг.

Майстермайнд може бути ефективним у професійній діяльності педагога, для прикладу, коли потрібно вирішити планові завдання разом з колегами: обговорення професійної програми, підготовку до наступного навчального року тощо; техніку можна застосовувати й у роботі зі студентами чи учнями з метою виявлення їх інтересів й підвищення ефективності викладання дисципліни, для прикладу, під час обговорення силабусу дисципліни. Можна використовувати й у роботі з батьками за умови взаємної згоди. А відтак, розгляд цієї техніки у контексті вивчення теми «Спілкування як основа професійної діяльності педагога» з української мови (за професійним спрямуванням) достатньо вмотивоване.

Висновки. Впровадження ідей нетворкінгу й мастермайнду у педагогічну діяльність сприяє оновленню змісту сучасної освіти, підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, вихователів закладу дошкільної освіти. Нетворкінг учить майбутніх фахівців налаштовувати контакти, підтримувати їх, виявляти зацікавлення до людей зі свого оточення, взаємодіяти з ними з метою обміну досвідом, генерації й розвитку нових ідей, проєктів. Опанування навичок мастермайнду сприяє зміцненню командної роботи колективу, допомагає студентам зрозуміти й відчути підтримку з боку близького оточення у розв'язанні складних професійних завдань. Майбутні фахівці здобувають досвід взаємодії з колективом, друзями, колегами на основі гуманістичних цінностей, що сприяє збагаченню духовних і професійних ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабушкин А. Эффективный нетворкинг. Как прокачать полезные связи для успеха в бизнесе и жизни. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2016. 27 с.
2. Гил Питерсил. Новый код нетворкинга. Москва : Манн, Иванов и Фербер., 2019. 158 с.
3. Зак Д. Нетворкинг для интровертов. Москва, 2013. 208 с.
4. Росс Маккаммон. У них так принято. Манн. 2019. 256 с.
5. Феррацци К. Никогда не ешьте в одиночку и другие правила. Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2016. 303 с.

ДЖЕРЕЛА

1. URL: https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9/networking?fbclid=IwAR3Qc5Bs9-RDUia3hiWVPTxFQaZOky7MOawoJzgTo_mmWLk6uwqKDZTS104.
2. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/mastermind?fbclid=IwAR0MO88bruyhvsB9HMUmEsc0hMhkYdjmKy6u7xOm1cjEJD4qffNcr3bSDYQ>.

REFERENCES

1. Babushkyn A. Efektyvnyi networkynh. Kak prokachat poleznye sviazy dlia uspekha v byznese y zhyzny. Moscow : Mann, Yvanov y Ferber, 2016. 27 s.
2. Hyl Petersyl. Novyi kod networkynha. Moscow : Mann, Yvanov y Ferber., 2019. 158 s.
3. Zak D. Netvortynh dlia yntrovertov. Moscow, 2013. 208 s.
4. Ross Makkammon. U nykh tak pryniato. Mann. 2019. 256 s.
5. Ferratsy K. Nykohda ne eshte v odynochku y druhye pravyla. Moscow : Mann, Yvanov y Ferber, 2016. 303 s.

SOURCES

1. URL: https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9/networking?fbclid=IwAR3Qc5Bs9-RDUia3hiWVPTxFQaZOky7MOawoJzgTo_mmWLk6uwqKDZTS104.
2. URL: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/mastermind?fbclid=IwAR0MO88bruyhvsB9HMUmEs_c0hMHkYdjmKy6u7xOm1cjEJD4qffNcr3bSDYQ.

S. M. PODOLIUK

*Candidate of Philological Sciences,
Teacher of the Department of Philology,
Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College"
of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: ptaha1920@meta.ua
orcid.org/0000-0002-7068-9195*

O. O. STRELBITSKA

*Candidate of Philological Sciences,
Teacher of the Department of Philology,
Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College"
of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: ostrelbitsjka@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0003-1989-8829>*

NETWORKING AND MASTERMIND FOR THE TEACHER: IN THE CONTEXT OF STUDYING THE UKRAINIAN LANGUAGE IN A PROFESSIONAL DIRECTION

The article explores new ways and technologies of the development of communicative competence of teachers in the context of learning the Ukrainian language (by professional direction). Attention is focused on the use of networking and mastermind ideas in professional activities. The essence of the concept of "networking" is found out, it is emphasized on its possibilities that contribute to the development of the professional activities: the formation of new acquaintances; maintaining interaction with other people, sharing information, experience, generating common ideas. Attention is focused on key aspects of networking: interest in people; the ability to see good in them; be persistent, take the first step. It is noted that the idea of networking does not tolerate status communication, which is inherent to Ukrainians in part. The article offers forms of work that allow you to apply networking in the work of a teacher: contact the interlocutor for advice; invite to session or lessons as an expert or guest; agree on cooperation (creation of a common project, articles); offer the exchange of experience, ideas. It is noted that networking can also help in the practice of working with parents of students or apprentices.

Mastermind is also considered, which involves organizing the work of a small team (7-9 people.). The efficiency of the mastermind is based on the use of collective intelligence because this technology provides an opportunity to express themselves to each member of the group. Mastermind can be used in work with the pedagogical team, parents, children who need additional attention. Guests can also be involved in the mastermind: experts, mentors, coaches.

The use of networking and mastermind will enrich the professional activities of the teacher, contribute to the growth of his communicative competence.

Key words: networking, mastermind, communicative competence, communication, cooperation, interaction.

*Стаття надійшла до редакції 11.06.2021
The article was received 11.06.2021*